

د درسي کتابونو په هکله د آريانا تلويزيون (صبح و زندگي) سره مرکه

آريانا: داکتر يحيی وردک مشاور در وزات تحصیلات عالی همين لحظه همراي ما در برنامه هستند و شما مي بينيد که چقدر کتاب های زياد را همراي خودشان آورده، ميخواهد در رابطه به کتب درسي پوهنتونها صحبت های داشته باشند.

خوش آمدید صبح شما به خير

يحيی وردک: مننه زه هم د آريانا تلويزيون قدرمنو ليدونکو او اوريدونکو ته سلامونه او نيکې هيلې وړاندي کوم. آريانا: سلامت باشيد ډيره مننه، در رابطه به کتب درسي پوهنتون ها ميخواهيم صحبت کنيم، مسئله يا وضعيت کتب درسي در افغانستان چطور است، ميشود در رابطه به هر کدام اين کتاب ها برای ما معلومات داشته باشيد؟

يحيی وردک: په وروستيو کلونو کې د افغانستان په لوړو زده کړو کې د کميت له پلوه ډېر پرمختگ شوی

خو له بده مرغه چې د تدريس کيفيت ته ډيره پاملرنه نه ده شوې، په لوړو زده کړو کې درسي کتابونه د استاد او نورو اکاډميکو مسايلو تر څنگ ډېر اړين دي ځکه په درسي کيفيت کې مهمه ونډه لري. نو له همدې امله مور د کلونو راهيسې د درسي کتابونو د چاپ او خپرولو يو پروگرام شروع کړی دی، چې تر اوسه مو د افغانستان د بېلابېلو پوهنتونونو د پاره په پښتو، دری او انگليسي ژبو مختلفو کتابونه چاپ کړي دي او د افغانستان ټولو پوهنتونونو ته مو ویشلي دي.

آريانا: اين کتابها در داخل افغانستان چاپ می شود، طی مراحل و همه چيز آن در افغانستان می شود؟

يحيی وردک: بلی، دغه کتابونه ټول دلته په کابل کې چاپيري. دغه کتابونه مور د دوو- دريو مطبعو سره چاپوو. په دې کتابونو کې له ۹۰٪ څخه ډېر يې د افغانستان د مختلفو پوهنتونونو د استادانو کتابونه دي. د مثال په ډول دا کتاب چې تاسو گورئ ليکوال يې د ننگرهار پوهنتون استاد دی، دغه کتاب د بلخ د پوهاند ولی محمد فايض دی چې په بلخ پوهنتون کې استاد دی، همداسې د خوست او د هرات او د نورو پوهنتونونو استادان دي چې دوی په همدغه خپلو ريشتو کې درس ورکوي، زياتره يې ليسانس او ماستري لري او شل - دريش کاله دوی په همدغه ريشته کې تحصيل کړی دی، تدريس يې کړی دی او په دې برخو کې بشپړه تجربه او پوهه لري، هم علمي پوهه لري او هم په همدغو څانگو کې درس ورکوي .

آريانا: بيشتر محصلين شکايت دارند از سيستم درسي پوهنتونها، می گویند وقتی استادان به تدريس حاضر ميشوند، به ما درس هاه ابدیت روز را داده نمی توانند، يعنی تجربه کافی ندارند و مسلکی نسبتند، چپتر را حفظ ميکنند و می آیند، فقط به ما تشریح ميکنند و از ما انتظار هم دارند که ما بهتر از آنها ياد بيگريم و همچنان پشتکار قوی داشته باشيم، گله گزاری در بين محصل و استاد زياد شده، شما به عنوان مشاور وزرات تحصیلات عالی چه گفتنی دارید، راه حل اين می تواند چه باشد؟ يحيی وردک: اووه - اته کاله مخکې ما د افغانستان په پوهنتونونو کې وليدل چې زموږ محصلين په طب کې، انجنيری کې او په نورو برخو کې هماغه شل- دريش کاله پخواني چپترونونه چې زياتره وخت په لاس هم ليکل شوي دي، ورڅخه گټه اخيستل کيده، ستاسې خبره بيخي درسته ده او له دغه حالت څخه زياتره محصلين شکايت کوي خو متاسفانه په لوړو زده کړو کې يا په پوهنتونونو کې د دغې ستونزې بنسټيز حل لپاره يو جامع پروگرام تر اوسه پورې وجود نه لري، ځينې استادان په خپله خپل کتاب ليکې بيا يې چاپ کوي، بيا يې خرڅوي، په ډيرو مشکلاتو کې دي او ځينې استادان حتی دغه توان نه لري چې خپل آثار چاپ کړي. نو په دغو برخو کې بايد د لوړو زده کړو وزارت او هم نورې مرسته کوونکې ټولني او مؤسسې چې د تحصيلاتو او پوهنې په برخه کې ډيرې پيسې مصرفوي، بايد يو جامع پروگرام جوړ کړي.

پنځلس کاله د مخه د نړيوالو په مرسته د معارف وزارت لپاره د درسي کتابونو د چاپ، يو لوی پروگرام پيل شو، چې ځينې ستونزې په کې شته او حل به شي. د لوړو زده کړو لپاره هم همدغسې يو لوی او جامع پروگرام چې ما يې وړانديز کړی دی، (Afghan National Textbooks Program) يا د [افغان ملي درسي کتابونو] پروگرام په نوم چې که فعال شي او پيل شي او همدارنگه د پوهنتونونو استادان وهڅول شي چې هر استاد په خپل مسلک کې کتاب وليکي. د افغانستان په پوهنتونونو کې هر مضمون چې تدريس کيږي بايد حد اقل يو درسي کتاب خو ولري، مور ځينې پوهنځي لرو چې په دې وروستيو کلونو کې تاسيس شوې دي، خو هغوی متاسفانه يو درسي کتاب هم نه لري، نو واضح خبره ده چې محصل شکايت لري چې استاد راځي او مور ته يو څه وايي خو مور کوم علمي سند په لاس کې نه لرو .

آريانا: خوب بياييد در رابطه به اين کتابها صحبت ميکنيم، کتاب که اول شما برای ما نشان داديد "کارتوگرافي با اساسات توپوگرافي" در اينجا وقتی من چند صفحه آنرا مرور کردم، چند جای مشکلات املايي را ديدم، من نمی توانم بالای نوشته های کسی که شما گفتيد یک شخصيت بسيار بزرگ است که اين را نوشته، ولي من چند جای مشکلات املايي آنرا ديدم، مثلا ستندرد بود الف نداشت در صورت که ستندرد الف ميخواهد قبل از يکنه حرف سين بيايد الف ميخواهد و چند تا لغت ديگر که در اينجا ذکر شده بود همين است مشکلات، محصلين می گویند حتی املاي استادان درست نيست در اين کتابها و اين مشکلات بسيار اساسی ايشان است، کسی است که اين ها را ببيند و مشکلات املايي آنرا برطرف کند؟

يحيی وردک: دا کتاب چې تاسې ورته اشاره وکړه د کارتوگرافي با اساسات توپوگرافي په نامه دی، ليکوال يې پوهنوال دوکتور محمد طاهر عنایت دی، چې کلونه-کلونه په کابل پوهنتون کې استاد پاتی شوی دی، په همدغه ريشته کې تر پوهنوالی رتې پوری رسيدلی دی. ښاغلی عنایت د کابل پوهنتون ريس هم

پاتې شوی، یو وخت کی د لوړو زده کړو وزارت مشاور هم وو او په وروستیو وختونو کې د ننگرهار پوهنتون ریس هم تیر شوی دی، زموږ د کار پروسه داسې ده چې مور استادان هڅوو چې په خپلو ریشو کې خپل کتابونه ابدیت کړی، وېب لیکي، ټایپ یی کړي او ډیزاین یی کړی، بیا یی مور ته راو لیږي. دغه کتابونه د مربوطه ډیپارټمنټ له خوا نه تصدیق کیږی، د مربوطه پوهنځی له رئیس او د پوهنتون د رئیس له خوا تصدیق کیږي، نو د ځینو اصطلاحاتو په اړه مور متاسفانه په افغانستان کې داسی ستندرد چې تاسو ویلی ستندرد یا استندرد هغه نلرو، ځینې یې په الف لیکي او ځینې یې پرته له الف، دا اصطلاحات فرق لري، نو زه فکر کوم د علمي اړخه او د املا او انشا له نظره په دې کې لوي مشکل نشته، ځکه چې دا په خپله د استاد د دیرشو- څلویښتو کلونو محصول دی، کیدای شي په ټیپ کې کومه غلطی وي، زه نه وایم چې دا ټول کتابونه سم دي او د دې مسوولیت هم زیاتره د استاد په غاړه دی.

آریانا: محصلین و متعلمین پښت همین چیزها زیادتر میگرد، چرا که به ما گفته شده است که مثلاً شما از وزارت تحصیلات عالی یا از وزارت معارف کسی را دعوت کردید می شود که همایشان همین مشکلات را در میان بگذارید.

یحیی وردک: بلی، لومړی خو باید کتابونه زیات شي، مور باید د کتاب لیکنې او کتاب لوستلو کلتور پیل کړو او دې ته پراختیا ورکړو، هر کتاب چې په اول وار چاپیږي څه غلطی به پکې وي، په نوره نړۍ کې چې کتابونه ډیر دي او له کیفی پلوه ښه دي، املا او انشا یې هم ښه ده، هغه دریشم حتی پنځوسم اډیشن ته رسیدلي دي، ان شالله په دې کتابونو کې که کومه غلطی وي، هغه به په دوهم چاپ کې اصلاح شي او مولفین به دې ستونزو ته متوجه وي او اصلاح کړي. *آریانا: بلی باید مرور صورت بگیرد تا مشکلات کتاب ها دور شود. این کتاب ها را که ما می بینیم سی دی هم دارد و راحت میتواند از طریق سی دی هم تدریس داشته باشند و راحت تر بیاموزند. این کتاب در باره چی است؟*

یحیی وردک: دا یوه مهمه مسئله ده، اول به سي ډي ته راشم، دا ټول کتابونه چې مور یې چاپوو خپروو، مور مکمل دغه هارد کاپي په پی ډي اف کې اچوو او مکمل کتاب په دغه سي ډي کې هم رایت کوو، ځکه چې دغه کتابونه زیاتره محصلینو ته نه رسیږي او چې محصل او استاد، دا په خپل کمپیوټر کې واچوي او بل کار چې ما کړې دی تاسو وگورئ ما دوې دانې ډي وي ډي درته راوړي دي، په دې کې لیکل شوي دي ۲۱۴ طبي درسي کتابونه او دا یعنی ۲۱۴ مکمل کتابونه دي، په دې کې نه پوهیږم او یا-اتیا زره صفحې کتابونه دي چې د طب له لومړي صنف نه نیولې، کمیا، فزیک، بیالوژی، بیا داخله، جراحی، سترگې او ولادی نسایي یعنی ټول مکمل کتابونه په کې شامل دي.

آریانا: ۲۱۴ عدد کتابها در این پی دی وی وجود دارد؟

یحیی وردک: بلی، دا ټول د طب کتابونه دي چې مور د استادانو او محصلینو لپاره ځای په ځای کړي دي، سربیره پر دې مور په دې هم اکتفا نه ده کړې ځکه چې د ژوند اکثره شیان ډیجیټل کیږي، مور دغه ټول درسي مواد کتابونه د جرمني هیواد بوخم پوهنتون ته لیږو، هلته بیا دوی آنلاین دا خپرووی، که چیرې د تلویزیون کامره امکان ولري دلته دا لینک ورکړئ یعنی هر څوک وروسته له راجستر نه که په افغانستان کې وي، که په افریقا کې وي او که په اروپا کې وي کولی شي دغه درسي کتابونه ټول ډاونلوډ کړي، او گټه ترې واخلي.

ما ته د کنړ او بدخشان نه هم تلفونونه شوي دی زه بس بیا دغه د ویب سایت آدرس ورکوم چې د دې نه بیا دوی دغه کتابونه په آسانی سره کولای شي خپلو کامپیوټرونو ته ډاونلوډ کړي او گټه ترې واخلي.

آریانا: خوب از این پی دی وی های تان، اگر به دسترس ما قرار دهید که با خود داشته باشیم.

یحیی وردک: بلی، دا نمونی یی د تاسی د پاره در کولی شم.

آریانا: ما در برنامه صبح و زندگی بخش پانزده دقیقه یی، بخش سلامتی داریم، چون بخش های مهم آن بر میگردد به طب، میخواهیم اینها را داشته باشیم، در بخش پانزده دقیقه سلامتی، من این را از پیش تان بگیرم؟

یحیی وردک: بلی، بیخي، او راغلو موضوع ته چې پاته شوه، دا Breast Cancer په افغانستان کې یوه مهم مسئله ده، دلته تیره هفته فکر کوم څو سیمینارونه او ورکشاپونه هم وو، له بده مرغه په افغانستان کې په مهمو موضوعاتو کې دا خبرې ډیرې کیږي او سیمینارونه جوړیږي، خو مور دغسې علمي کار ورته کړی دی او د سینی سرطان تشخیص، تداوی او مخنیوی په اړه مو یو علمي کتاب چاپ کړې دی، په همدغه وروستیو ورځو کې چې دا به ان شالله د سینی سرطان د مخنیوي، تشخیص او تداوی کې د مور ډاکتر صاحبانو سره مرسته وکړي.

آریانا: با مطالعه این، کارشان راحت تر هم پیش می رود.

یحیی وردک: بلی، بلی.

آریانا: تشکر ډاکتر صاحب یحیی وردک از این که دعوت ما را پذیرفتید، سلامت باشید، وقت خوش برای شما میخواهیم.

یحیی وردک: تشکر

آریانا: کتاب های تان زیاد بود صحبت های زیاد باقی مانده، ان شالله در برنامه های بعدی خواهد بودیم.

تاریخ: 23 اکتوبر، 2017